

НОМІНАЦІЯ ВЕСІЛЬНОГО ОБРЯДУ В ГОВІРКАХ БУЗЬКО-ІНГУЛЬСЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ

Жвава Ольга Анатоліївна,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української філології
та міжкультурної комунікації
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили
qwerty84848@ukr.net
orcid.org/0000-0003-1046-8849

Метою статті є презентація репертуару та опис номінації родинних обрядів українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя у структурно-семантичному аспекті.

Методи: теоретичний аналіз літератури; критичний аналіз досліджень; описовий та лінгвогеографічний; використано елементи порівняльно-історичного, зіставно-типологічного методів та методики контекстуального аналізу.

Результати. Уперше досліджено вербальні засоби родинних обрядів українських говірок як фрагмент мовної картини світу носіїв цих говірок; оприлюднено значний за обсягом діалектний та етнографічний матеріал, який відбиває стан збереження традиційних родинних обрядів та їх номінації у другій половині ХХ ст.; досліджено просторову поведінку мовних елементів, пов'язаних із традиційною культурою.

Здійснене на межі споріднених суміжних наук (лінгвістики, етнографії та фольклористики) дослідження сприяє вирішенню теоретичних питань, що стосуються проблем специфіки народної культурної термінології, взаємодії обряду та його мовної реалізації в семіотичному плані. Практичне значення дослідження полягає в тому, що зібраний і систематизований мовний та етнографічний матеріал може бути використаний у діалектній лексикографії, етимології, етнографії, дидактиці.

Висновки. Лексика традиційних родинних обрядів є одним із найбільш архаїчних шарів діалектного словника. Вона не є ізольованою від лексики інших говірок. У Словнику українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя зафіксовано понад 1000 назв на позначення реалій, пов'язаних із родинними обрядами Бузько-Інгульського межиріччя. У статті лексику весільного обряду структуровано за тематичними і лексико-семантичними групами. Спостереження над лексикою досліджуваного регіону дає підстави відзначити збереження репертуару зафіксованих назв як у старшого, так і молодшого покоління. Таку думку підтверджено наявністю великої кількості найменувань, що мають сталий характер: *вєс'їл*: 'а, 'свад'ба, *об'зорини*, 'огл'ади та ін. Постійно вербалізованими у різних говірках виявилися поняття, що складають ядро обряду: назви етапів обрядів, учасників, обрядового одягу, предметів, що використовуються з ритуальною метою. Страви і напої рідко мають спеціальні назви (окрім суто обрядових страв). До складу весільної лексики входять здебільшого полісемічні лексеми. Мотивованість назв пов'язана насамперед із вибором мотиваційних ознак, що є основою для називання предметів і явищ.

Ключові слова: лексико-семантичні групи, словниковий склад традиційних родинних обрядів, ареал між Бугом та Інгулом, специфіка народної культурної термінології, лексика весільного дійства.

NAMING OF WEDDING CEREMONY IN THE DIALECTS OF THE REGION BETWEEN BUH AND INHUL RIVERS

Zhava Olga Anatoliivna,
Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Philology
and Intercultural Communication
Petro Mohyla Black Sea National University
qwerty84848@ukr.net
orcid.org/0000-0003-1046-8849

Purpose. The aim of the article is a presentation of the repertoire and a description of the nomination of family rites of Ukrainian dialects of the region between Buh and Ingul in structural-semantic aspect.

Methods: theoretical analysis of the literature; critical analysis of research; descriptive and linguistic-geographical; elements of comparative-historical, comparative-typological methods and methods of contextual analysis.

Results. For the first time the verbal means of family rites of Ukrainian dialects as a fragment of the linguistic picture of the world of the speakers of these dialects were studied; published a significant amount of dialectal and ethnographic material, which reflects the state of preservation of traditional family rites and their nomination in the second half of the twentieth century; the spatial behavior of language elements related to traditional culture is studied.

Carried out on the border of related related sciences (linguistics, ethnography and folklore) research helps to address theoretical issues related to the specifics of folk cultural terminology, the interaction of the rite and its linguistic implementation in semiotic terms. The practical significance of the study is that the collected and systematized linguistic and ethnographic material can be used in dialect lexicography, etymology, ethnography, didactics.

Conclusions. The vocabulary of traditional family rites is one of the most archaic layers of the dialect dictionary. It is not isolated from the vocabulary of other dialects. The Dictionary of Ukrainian dialects of the region between Buh and Ingul contains more than

1000 names to denote the realities associated with the family rites of the region between Buh and Ingul. In the article the vocabulary of the wedding ceremony is structured by thematic and lexical-semantic groups.

This opinion is confirmed by the presence of a large number of names that have a permanent character. Constantly verbalized in various dialects were the concepts that make up the core of the rite: the names of the stages of the rites, participants, ceremonial clothing, items used for ritual purposes.

Key words: lexical-semantic groups, the vocabulary of traditional family rites, the region between Buh and Ingul, the vocabulary of wedding action.

1. Вступ

В українській діалектології кінця ХХ – початку ХХІ століття домінантним є принцип системного вивчення лексики за тематичними групами, що дозволяє вирішити низку завдань сучасної діалектології: забезпечити якомога повне вивчення діалектної лексики, дослідити її семантику та диференціацію, а також створити цілісну картину ареального варіювання мови, укласти Лексичний атлас української мови, Словник українських діалектів.

Лексика родинних обрядів є предметом дослідження кількох поколінь діалектологів (К. Михальчука, В. Ганцова, О. Потебні, М. Сумцова, Ф. Жилка, М. Толстого, О. Гури, М. Бігусяка, В. Шевченко, В. Конобродської, П. Романюка, Я. Вакалюк, І. Магрицької, В. Дроботенко, О. Тищенко, О. Сєдакової та ін.). Праці про українські традиційні обряди можна поділити на дві групи: дослідження, що спеціально не присвячені вивченню номінації українських традиційних обрядів (Л. Артюх, Б. Рибаківа, Д. Зеленина, Л. Нідерле); роботи, що досліджують номінацію українських традиційних обрядів (П. Чубинського, С. Руданського, Г. Калиновського, А. Метлинського, Я. Головацького, Ю. Кміта, В. Левицького, В. Гнатюка, П. Литвинової-Бартош, В. Борисенко, Н. Гаврилюк, Г. Бондаренко, Л. Виноградової, С. Гвоздевич, П. Дарманського, Г. Кабакової, З. Кузелі, Р. Іванського та ін.).

Оскільки не було спеціальних розвідок, присвячених вивченню лексики родинних обрядів Бузько-Інгульського межиріччя взагалі, і весільного зокрема, а родинний обряд представлений частково (Іванський, 1999), то це питання у сучасному мовознавстві залишається актуальним. Адже однією із проблем української діалектології залишається вивчення лексичного складу говорів, тому збирання та різноплановий опис діалектної лексики не втрачають своєї доцільності (Гриценко, 1984: 22; Дзєндзелівський, 1969: 3). Проривом у вивченні українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя є видання Словника українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя (Спанатій, 2018). Збирання й записування лексичного матеріалу проводилося понад 40 років. У *Словнику*, який охоплює різні лексико-семантичні та лексико-тематичні групи, близько 20000 діалектизмів та їх варіантів.

Отже, метою статті є презентація репертуару та опис номінації родинних обрядів українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя у структурно-семантичному аспекті на матеріалі лексики весільного обряду.

Основними методами є описовий, метод спостереження над мовними фактами, класифікації та систематизації, порівняльно-історичний. Описовий метод застосовано як основний для дослідження мовних одиниць родинної обрядовості; методику лінгвістичного спостереження – для поділу мовних явищ на окремі групи на основі диференційних ознак; методику семантико-функціонального аналізу – для розкриття смислової самобутності мовних обрядових лексем та закономірностей їх використання.

2. Номінація етапів весільного обряду

Традиційний весільний обряд має чітку структуру; незалежно від наявних локальних варіантів окремих елементів обряду в різних регіонах він умовно ділиться на три етапи: передвесільний, власне весільний і післявесільний (Борисенко, 2000: 126).

Передвесільний етап на півдні України включає: знайомство, сватання, заручини. На позначення знайомства у всіх досліджених населених пунктах¹ існують номені: *зна'комл'ау'а*, *зна'йомл'ау'а*.

Знайомляться молоді люди не тільки *у клуб'і*: *ход'ат до церкви^е*, *ход'ат у к'іно*, *ход'ат у клуб*, *ход'ат на д'іско'т'еку*, *ход'ат на дан'ці'і* (танці), *ход'ат на кавал'ерку*.

Життя дівчини до одруження має назви: *д'ібуван'а*, *д'івоцтво*. Назви походять від псл. *děva* «дівчина», яке походить з **doi-ца*, з якого реконструюють первинне значення «здатна годувати груддю» або «яка ссе» (Етимологічний словник УМ, I: 84).

Життя хлопця до одруження має назви: *паруб'ку'ван'а*, *паруб'оцтво*, а також виражено дієсловами *паруб'очити*. Хлопець до одруження має назви: *паруб'чук*. Усі назви походять від псл. **paorbъkъ* «молодий слуга, молодий робітник», похідне від **orbъ* «раб, слуга» (Етимологічний словник УМ, IV: 30). У деяких населених пунктах зафіксовано лексему *бат'аруб'вати*.

Сюди ж належить і поняття часу, коли відбувається знайомство хлопця і дівчини, що має назви: *вечор'ниці'і*, *веч'ірниця'і*, *веч'ірники*, *ноч'ліжки*, *чепур'ниці'і*, *бол'з'ан*, *здибанка*, *вечор'ничити*, *ход'ат у клуб / на д'іско'т'еку*, *ходити на гул'і*.

Після вибору пари *с'ватайу'а*. Розпочинається передвесільний етап, що має назви: *с'ватан'а*, *за'сватини*. Збирається родина молодого, серед родини вибирають найповажніших, а потім усі йдуть до батьків дівчини.

Після або під час застілля на сватанні батьки домовляються про весілля. Якщо молоді живуть у різних селах, то відбувається знайомство родин, зокрема оцінка майнового стану: *злеб'вини*, *об'зори*, *об'зорини*, *огл'ади*, *розгл'ади*, *вигл'ади*, *смотрини*.

¹ Усю лексику подано за Словником українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя : укл. Л.С. Спанатій, А.П. Супрун, М.Ф. Тимченко, В.П. Токар ; за заг. ред. Л.С. Спанатій. Миколаїв : Ліон, 2018. 876 с.

Власне весільний етап є найбільшим за складом учасників, за змістом і тривалістю. На півдні традиційне весілля починається у четвер чи п'ятницю, коли молоді запрошують гостей. Власне весілля включає низку етапів: запрошення; вінкоплетини (приготування вінків, плетення квіток, букетів для дружок і друзів); випікання весільного хліба; одягання молодої; благословення молодих батьками; шлюб; реєстрація шлюбу державними органами; повернення молодого до свого дому (не у всіх населених пунктах); зупинки молодого під час дороги до молодої (цей етап може відбуватися декілька разів: коли молодий іде за молодою, коли молоді йдуть додому після вінчання, коли молодий іде за молодою з дружиною); викуп молодої; дарування подарунків; весілля у молодої; дарування короваю гостям (у молодої); молоді йдуть до дому молодого; зустріч молодих батьками молодого; покривання молодої; роздавання короваю гостям (у молодого); обрядові танці молодих.

Весілля, обряд одруження та святкування цієї події за звичаєм, має назви: *веч'їл: 'а, свад'ба, свайба, же'н'ачка*.

Першим власне весільним обрядом є запрошення гостей на весілля, що має назви: *просе на в'їс'їл'а, за'прошуйт'на вє'їл: 'а*. Цей етап чітко не визначений у часі, бо запрошення гостей може відбуватися за 1-2 тижні до весілля (часто у будь-який день) упродовж тижня до вінкоплетин.

Обрядова вечірка молодої напередодні весілля має назви: *в'їн'ки, в'їнкоплетини, в'їнкоплетини, в'їнкоплетини*.

Виготовлення вінків для молодих є ключовою дією на вінкоплетинах. За часом вінкоплетини можуть проводитися у різні дні напередодні весілля, але здебільшого увечері перед весіллями. Віночок для молодої *плетут / плетут*.

Випікання весільного хліба як обрядодія також не має чіткої закріпленості в часі. Весільний хліб печуть у *суботу зранку, у п'ятнець, у п'ятнець чи суботу*. Випікання короваю є обов'язковим атрибутом весілля у молодого і молодої; обряд має назви: *пекте коровай / лежен*.

Обряд **одягання молодої** поділяється на два етапи: одягання на молоду головного убору та одягання молодої у весільний одяг. Перший етап надзвичайно важливий щодо магічного змісту: це і прощання з дівочтвом, і зміна життя, і перехід в інший (чужий) рід. Одягання на молоду головного убору має такі назви: *уб'єрати вел'он, одагати ф'ату, одагати вел'он*. Для другого етапу – одягання молодої у весільний одяг – зафіксовано назви: *зберайт'н'їв'єсту, н'їв'єста / молада збирайт'а*.

У Кривоозерському районі зафіксовано назву старовинного обряду, коли під час весілля молоду виводять до гостей як на оглядини – *вив'їд*.

У Врадівському та Кривоозерському районах зафіксовано назву першого весільного ритуального танцю молодих – *вожак*.

У Вознесенському, Доманівському, Єланецькому районах зафіксовано назву обрядового танцю під час весілля – *данці, данець*. «Він виконується тоді, коли молодий приходять за молодою. Грає спеціальна музика, а молодий з близькими і рідними створюють коло. В свою чергу, молода із своїми подругами і рідними створюють танок, друге коло. Обидва кола рухаються. Коли молодий і молода стають один проти одного, всі зупиняються. Підходить батько молодої, з'єднує руки молодих, чим показує, що віддає свою дочку в руки молодого. Після цього створюється одне загальне коло і всі знову продовжують виконувати танець. Після танцю молодий забирає молоду і садовить за стіл біля себе» (Спанатій, 2018: 189).

Обряд, що закінчує весілля у молодої, під час якого розподіляють коровай молодої між учасниками весілля, немає спеціальної назви на відміну від інших регіонів. Після цього молоді йдуть до дому молодого, де батьки приготувалися до зустрічі.

Післявесільні обряди мають розважальний характер, і не є чітко визначеними у часі: у деяких населених пунктах обряд «дурна молода» може відбуватися після весілля у понеділок, вівторок чи в неділю.

Післявесільний етап розпочинається обрядом пригощання у будинку молодого після першої шлюбної ночі. У понеділок у деяких населених пунктах відбувається *пропії*. Цей обряд може відбуватися і через тиждень-два після весілля, або молоді самі переносять свої речі, тоді окремої назви ця дія не має (що характерне і для інших обстежених населених пунктів).

На другий день після весілля гості збираються у молодих і пригощаються бульйоном із курятини, такий обряд має назви: *кури, пу'ни*. Інколи гості самі несуть курей до будинку молодих. Молоді мають зварити з курятини бульйон та пригостити усіх.

Інколи відзначають у деяких регіонах сьомий день після весілля – *суха'п'ї*.

3. Назви учасників весілля

Лексико-семантична група на позначення учасників весілля охоплює весь весільний обряд, тому що весілля – масове гуляння людей у будь-якому регіоні України, і починається воно зі сватання чи заручин.

Людей, яких запрошують проводити сватання, називають *свати*.

Людина, яка просить згоди батьків на шлюб обраної особи (крім батьків хлопця, самого хлопця) має назви: *сват, староста, бат'ко і д'ам'ко, про'сатор, про'саторка*.

Назва *сват* походить від псл. *svatъ*, виводиться зі **svojat-*, похідного від займенникової основи *svo-*, *sve-* (Етимологічний словник УМ, V: 187).

Назва *староста* походить від псл. *starъ-jь* «старий, давній» (Етимологічний словник УМ, V: 398).

Гостей, які йдуть з молодим за молодою, називають *гос'т'ї молодого, в'їд молодого*.

Сукупність молодих дівчат і хлопців називають *молод', молод'ожь*. Будь-який учасник весілля має назву *вє'їл'ник (ч.р.), вє'їл'ниц'а (ж.р.)*.

Хлопці і дівчата, яких не запрошено на весілля, мають назву *випр'їш'чаки*.

У досліджених населених пунктах чітко розрізняють поняття «старший дружба» і «дружба».

Старшиєї д'ружба, св'ідок, шафер, шафар, шаф'ір, св'ід'ет'ел', кана'кар, кодаш, хо'рунжії – це найкращий друг молодого або найближчий родич, а *д'ружба* – неодружений учасник весілля із родини чи друзів. На старшого дружбу молодого покладено багато обов'язків: разом із молодим запрошує на весілля, тримає церковний вінець, супроводжує молодих на реєстрацію, допомагає роздавати коровай, а також є старшим над неодруженими учасниками весілля з роду молодого.

Юнак, який на завітчаному коні їздить із калачем та запрошує гостей на весілля, – *ворник*.

У досліджених населених пунктах розрізняють поняття «старша дружка» і «дружка». *Старша д'ружка, ша'фарка, шаферка* – це найкраща подруга молодої або найближча родичка, яка бере участь у весільному обряді на запрошення молодої. На старшу дружку молодої покладено такі обов'язки: разом із молодою запрошує на весілля, тримає церковний вінець, супроводжує молодих на реєстрацію, допомагає роздавати коровай, а також є старшою над незаміжніми учасницями весілля з роду молодої.

Парубок, який досяг шлюбного віку, має такі назви: *'парубок, паруб'її, х'лопець', же'н'їх, 'парен'*. Назва *же'н'їх* походить від псл. *žena* (< *genā) „жона” (Етимологічний словник УМ, II: 205-206).

Парубок, який має намір одружитися, має такі назви: *же'н'їх*.

Якщо хлопець має намір одружитися і вибирає собі наречену, то для нього існують такі назви: *же'н'їх, 'маїе же'н'їт'їс'а*.

Молоду неодружену дівчину називають: *'д'їучи'на, 'д'їўка, 'д'їў'ча, 'донда, 'видани'ц'а*.

Молодий парубок, який одружується, має назви: *моло'деї, же'н'їх, окол'ц'ованїї, окол'ц'у'ваўс'а*. Лексема *моло'деї* зафіксована у словниках української мови. Назва *моло'деї* (похідні та варіанти) походить від псл. *molǔ „молодий” (Етимологічний словник УМ: III, 502).

Дівчину, яка досягла шлюбного віку, називають *'д'їўка, 'д'їўка на в'їд'ан'ї, 'видани'ц'а*.

Молоду дівчину, яка виходить заміж (до весілля), називають *моло'да, н'їв'єста*. Назва *н'їв'єста* походить від псл. *nevěsta*, етимологічно не зовсім ясне, очевидно, пов'язане з дієсловом *věděti* «знати» (Етимологічний словник УМ, IV: 59-60).

Молоду дівчину, яка виходить заміж (під час весілля), називають *моло'да, моло'духа, мо'ло'духа, моло'даїка, не'р'аса*.

Цнотливу молоду називають *не'займана, 'чесна*. Нецнотливу – без'стижа, *не'чесна, вис'л'уга, віўку'вата, 'гейша, ла'худра, ле'дача, 'хвойда, 'л'отка, 'накре'тка, 'феїза, ша'лава*.

Дівчина, яка вийшла заміж, має назви: *ж'їнка*.

4. Назви весільного одягу молодих

Усе вбрання молодої взагалі називають *ве'сі'л'не, с'вад'їбне*.

Головний убір молодої взагалі має такі назви: *'вел'он, 'вил'он, 'вел'їн, хва'та*.

Назва *фа'та* запозичена з турецької *futa, fota* «передник, полосатая ткань индийского производства» (Фасмер, 2007, IV: 187).

Легку прозору тканину, білого кольору, що одягають на голову молодій, називають *'вел'он, 'вил'он, 'вел'їн, хва'та*. У населених пунктах, де функціонує лексема *'вел'он*, у пасивному словнику інформаторів є і номен *фа'та*.

Під фатою нареченій чіпляють стрічки, що мають назви (в однині): *'л'єнта, 'бинда*.

Назва *'бинда* є запозиченням через посередництво польської мови з німецької мови (Етимологічний словник УМ, I: 184).

Назви головного убору заміжньої жінки. Заміжня жінка має після весілля носити хустину, символ подружнього життя, що має назви: *'хустка, хуст'ена, пла'ток, 'капур, 'кичка, че'пак*.

Назва *'хустка* походить, ймовірно, від італійського слова *fustagno* «вид бавовняної тканини», яке запозичено через посередництво польської мови (Фасмер, 2007, IV: 286). Назва *пла'ток* походить від псл. *platъ* «частина, шматок (тканини)» (Етимологічний словник УМ, IV: 430).

5. Назви обрядових страв та приданого

У весільному дійстві використовують велику кількість різноманітних страв, українських, а також запозичених у інших народів. Розглянемо найголовніші страви, без яких весілля вважають неможливим, бо вони є символами багатства та забезпеченості молодих.

На весільному столі обов'язковим є весільний хліб у всіх досліджених населених пунктах, що символізує подружнє життя.

Страва, яку роздають наприкінці весілля, символізує його закінчення, це *коро'ваї, 'лежен'/леж'їн', лу'патїї*.

Виріб із тіста, спечений на вишневій гілці з нагоди одруження сина чи видання заміж дочки, має назву *в'їл'їце* (Єланецький р-н), *ку'раї*.

Місце, де відбувається весільне застілля, має назви: *ша'лаш, бала'ган / бал'ган*.

Назва *бал'ган* запозичена з тюркських мов через посередництво російської мови (Етимологічний словник УМ, I: 122).

Назва *ша'лаш* запозичена з угорської мови, можливо, через румунське посередництво; румунське *sălás* «житло; житло пастухів» (Етимологічний словник УМ, V: 168).

Розмова про **придане** йде ще на сватанні. Придане молодої після весілля належить тільки новій родині, молодій і молодому, які стали господарями.

Придане у вигляді речей називають *'зестра, с'а'берщина, в'їно / в'їну'вати*. Придане у вигляді худоби має назву *ху'доба*.

Назва *зестри* у значенні «посаг» є запозиченням зі східнороманських мов; румунське *zestre* «посаг», молдавське *zestre* «посаг; майно» (Етимологічний словник УМ, II: 58).

6. Висновки

Обрядова весільна лексика бере свій початок від часів язичництва і протягом історичного розвитку суспільства та еволюції української мови зазнавала чимало змін та впливів інших мов. Найдавніші з обрядових назв поступово зникають з ужитку. Останнім часом спостерігається чітка тенденція до занепаду як елементів народного весільного обряду, так і назв на позначення весільних реалій. Частково зберігаються лише усталені літературні назви в офіційній церемонії шлюбу, передбаченій законодавством і релігією. Чи не найпершими виходять з ужитку назви обряду оглядин та розплетин. А назви на позначення обрядів сватання, заручин, запросин тощо мають синоніми. Весілля, обряд одруження та святкування цієї події за звичаєм, має назви: *в'іс'іл':а* / *вє"с'іл':а*, *с'вад'ба* / *с'вайба*. Лексема *весілля* та її варіанти поширена в усіх українських говорах та в інших слов'янських мовах. Лексема *с'вад'ба*, *с'вайба* є поширеною у досліджуваному регіоні.

Розглядаючи обрядову лексику традиційного весільного обряду, необхідно підкреслити, що лексика в основному загальноновживана: *парубок*, *хлопець*, *гос'т'и*, *д'іучи'на*, *д'іука*, *ж'інка*, та ін. Невелика кількість лексем використовується і поза обрядом, але при цьому втрачає надане мовцями те визначальне значення, навантаження, яке слово набуває в культурному контексті. Поєднання лексеми «староста» з дієсловами «засилати, посилати, йти» підкреслює обрядове використання термінів «засилати старостів», «посилати старостів», «йти в старости», що і поза обрядом не втрачають своє культурне значення, створюючи асоціації весільного обряду. Весільні страви не є спеціальними, обрядовими, крім короваю, який є символом весілля, подружнього життя, а також програматором майбутнього родинного життя. Назви весільного хліба не відрізняються варіативністю, але форма хліба як мотиваційна ознака має велике значення, що свідчить про різноманітність і специфіку обрядових звичаїв, пов'язаних із випіканням та символікою короваю. Розглядаючи весільні предмети, необхідно зазначити, що вони набирають обрядової сили під час певного обряду і в руках чітко визначених учасників весілля. До основних весільних предметів чи атрибутів, які мають символічне значення, належать: весільний хліб, коровай; весільне деревце; весільний вінок; посаг / віно; обрядові виплати й подарунки; обрядові предмети – символи згоди/відмови під час сватання (заручин); інші ритуальні речі. Таким чином у подальшому перспективним є дослідження обрядової лексики й в етнокультурному аспекті.

Література:

1. Борисенко В.К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців. 2000. 190 с.
2. Гриценко П.Ю. Дослідження лексики українських говорів. *Мовознавство*. 1984. № 5. С. 22–30.
3. Дзензелівський Й.О. Програма для збирання до Лексичного атласу української мови. Київ : Наукова думка, 1969. 221 с.
4. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні ; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. Київ : Наукова думка, 1982.
5. Іванський Р.Д. Вербальний компонент традиційного українського родильного обряду в говірках Інгуло-Бузького межиріччя : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Запоріж. держ. ун-т., Запоріжжя. 1999. 17 с.
6. Руснак Ю.М. Лексика родинних обрядів у буковинському діалекті : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Чернівці, 2010. 20 с.
7. Словник українських говірок Бузько-Інгульського межиріччя : укл. Л.С. Спанатій, А.П. Супрун, М.Ф. Тимченко, В.П. Токар ; за заг. ред. Л.С. Спанатій. Миколаїв : Іліон, 2018. 876 с.
8. Словник української мови : в 11 т. / (за ред. І.К. Білодіда). Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 2. 1971. 550 с.
9. Фасмер М. Предисловие автора. *Этимологический словарь русского языка*: В 4 т.: Пер. с нем., 4-е изд., стереотип., Москва : Астрель. 2007. Т. 4. 860 с.
10. Хомчак Л.М. Проблеми дослідження родинно-обрядової лексики в надсянських говірках. *Наук. час. Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова*. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови : [зб. наук. пр.] / [відп. ред. М.Я. Плющ]. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. Вип. 3. Кн. 2. С. 145–152.

References:

1. Borysenko V.K. (2000). Tradytysii i zhyttiedialnist etnosu: na materialakh sviatkovo-obriadovoi kultury ukrainsiv. [Traditions and vital activity of the ethnos: on the materials of festive and ritual culture of Ukrainians]. Kyiv: Publishing center "Uniserv", 190 p. [in Ukrainian].
2. Hrytsenko P.Iu. (1984). Doslidzhennia leksyky ukrainskykh hovoriv [Research of vocabulary of Ukrainian dialects]. *Movoznavstvo*. Issue. № 5. pp. 22-30. [in Ukrainian].
3. Dzendzelivskiy Y.O. (1969). Prohrama dlia zbyrannia do Leksychnoho atlasu ukrainskoi movy. [Program for compiling the Lexical Atlas of the Ukrainian language]. Kyiv: Publishing center "Naukova dumka", 221 p. [in Ukrainian].
4. Ivanskyi R.D. (1999). Verbalnyi komponent tradytysiinoho ukrainskoho rodylnoho obriadu v hovirkakh Inhulo-Buzkoho mezhyrichchia. [The verbal component of the traditional Ukrainian birth rite in the dialects of the region between Buh and Ingul]. Candidate's thesis, Zaporizhzhia. Zaporizhzhia State University, 17 p. [in Ukrainian].
5. Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy: in 7 t. (1982). [Etymological dictionary of the Ukrainian language]. Academy of Sciences of Ukraine, Potebnya Institute of Linguistics. Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian].

6. Rusnak Y.M. (2010) *Leksyka rodynnykh obriadiv u bukovynskomu dialekti*. [Vocabulary of family rites in the Bukovynian dialect]. Candidate's thesis, Chernivtsi, 20 p.
7. Spanatii L.S. (2018). *Slovyk ukrainskykh hovirok Buzko-Inhulskoho mezhyrichchia*. [Dictionary of Ukrainian dialects of the region between Buh and Ingul]. Mykolaiv. Publishing center "Ilion". 876 p. [in Ukrainian].
8. *Slovyk ukrainskoi movy* : in 11 t. (1970–1980). (za red. I.K. Bilodida). [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Publishing center Nauk.dumka. [in Ukrainian].
9. Fasmer M. *Predyslovye avtora* (2007). // *Etymolohychesky slovar russkoho yazika*: in 4 t. [Etymological dictionary of the Russian language]. Moscow: Publishing center "Astrel-AST". 1 – 588 p., 2 – 671 p., 3 – 830 p., 4 – 860 p. [in Russia].
10. Khomchak L.M. (2007) *Problemy doslidzhennia rodynno-obriadovoi leksyky v nadsianskykh hovirkakh*. [Problems of research of family-ritual vocabulary in Nadsyan dialects]. Kyiv: Drahomanov National Pedagogical University. Issue. 3. Book. 2. pp. 145–152. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.10.2020
The article was received 30 October 2020